

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnium Generalium Et Provincialium Collectio Regia

Ab anno MDLX. ad annum MDCXXIII.

Parisiis, 1644

V. De residentia episcoporum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15522

ANNO
CHRISTI
1596.

horis diurnis item post hymnum : in Missa post confessionem : in vesperis post completum psalmum, pro interessentibus non esse habendos, sed lucris & distributionibus dierum & horarum prædictarum, quibus in chorum tempestiue non ascenderint, omnino mulctandos. In quo episcoporum diligentiam excitamus, vt serio agant, & pœnis punctatores suarum ecclesiarum ad præfati decreti executionem omnino adigant; quod declaramus non obtinere locum, cum episcopus in chorum ad diuina officia ascenderit: hoc enim casu decernimus quoscumque seruitio chori adstrictos, cuiuscumque dignitatis & officii sint, in principio diuinorum officiorum interesse debere. Qui postquam episcopus iam confederit, in chorum venerit, eum declaramus illarum horarum lucro omnino damnandum.

Quæ vero in diuino cultu peraguntur, quia loco indigent apto & commodo, vt etiam cum dignitate peragantur, præcipimus omnibus & singulis episcopis, diligenter curent & omnino intendant vt chori ecclesiarum, præcipue cathedralium, aut etiam collegiatarum insignium (vbi non sunt) ita extruantur, seu reparentur, vel etiam aptentur, vt res fieri sacra disposita commoditate & cum dignitate possit: ad quæ perficienda excubabunt episcopi, & quos necesse erit, etiam opportunis remediis contento studio compellent.

Vt absurdo, quod alicubi viget, occurratur episcopali vigilantia, decernimus, eos, qui ratione vel mansionariæ, vel capellaniæ perpetuo chori seruitio in ecclesia cathedrali, seu collegiata sunt addicti, & solennibus diebus, aut etiam festis, quibus episcopus in ecclesia diuinis interest officiis, ad alias ecclesias se conferunt lucris causa, negligentes quod minus est, vt maius acquirant, cum dedecore ordinis, & ecclesiæ cui sunt adscripti, iniuria, irremissibiliter lucro totius distributionis illius hebdomadæ, in qua deliquerint, plectendos esse: quod si sæpe idem in hebdomada commiserint, statuimus per episcopum ita prouideri debere, vt corrigatur omnino peruicacia, clericalis modestia reformetur, & ecclesiæ seruitium debitum conferuetur.

V.

ECCLESIASTICI summa gubernaculi est gloria Dei & salus animarum: vtrumque diligenter tractandum, cum

Concil. Tom. 36.

Iiiii

Iſa. 21.

negligentia in re tanta maledicti piaculo subiiciatur. Vt autem diligentia in agendis rebus etymo quodam vocis dilectionem & caritatis notam primis literis inſcriptam habet, ita quæ floccifacimus, etiam negligimus: ac exhibitio operis, probatio eſt dilectionis. Episcopos autem, quos in ſpecula Dominus conſtituit, vt gladium venientem proſpicientes tuba canerent & populos monerent, ne ſanguis pereuntium de manibus illorum requiratur; ſi gregem amant dominicum, probare dilectionem opere decet: ſi vigilantia & cuſtodia ſollicitudine laborant, hoc putent, quod ſocordia perdiderint, ſe diſtricta ratione reddituros. Duo autem requiruntur in paſtore gregem cuſtodiente; vt interdum ante gregem incedat, ipſe vnus ad paſcua educens, cuius vocem agnoſcunt oves, quæ alienam non nouerunt: nocte vigilias agat, cui dicitur: *Cuſtos quid de nocte?* ac ne repente in gregem irrumpant lupi, canes ad cuſtodiam adhibeant, illos quidem non mutos, ſed qui latrare valeant; quod quidem ad episcopalis oneris officium pertinere nemo non videt. Idcirco ſacra Tridentina Synodus episcoporum apud eccleſias ſuas reſidentium præſentiam quanti referat pernoſcens, illos monuit, vt ſibi attenderent, & vniuerſo gregi, in quo Spiritus ſanctus illos poſuit regere eccleſiam Dei, quam acquiſiuit ſanguine ſuo; & diuinorum præceptorum memores facti forma gregis in iudicio & veritate paſcerent ac regerent; in eos vero qui ab eccleſia & reſidentia diſceſſerint, quædam ſanxit, quæ pertinaciores coercerent, vel alieniores ad officii ſui ſtudium reuocarent. Exiſtimamus autem de reuerendiſſimorum episcoporum noſtræ prouinciæ pietate non eſſe dubitandum, imo credendum illos, qui hæcenus voluntate in ſua eccleſia & diœceſi reſederunt, & muneri episcopali promptam operam & fidele miniſterium præſtiterunt, in poſterum diligentius idem facturos; vt, quæ de contumaciter abſentibus a reſidentia ſua eodem Concilio ſancita ſunt, alio potius, quam in prouinciã noſtram, deriuari conueniat.

Quod vero de episcoporum reſidentia a ſacro Tridentino Concilio & ſummorum pontificum conſtitutionibus cautum eſt; hoc non eſt intelligendû, vt præſentia affideant, nihil præterea agant: cum ex ſacris Canonibus reſidentia ſit accipienda in eum ſenſum, vt ſit laborioſa, non otioſa: id

ANNO
CHRISTI
1596.

quod duobus præsertim Tridentinæ Synodi verbis egregie exprimitur, Vt pascant & regant: quorum primum ad vitæ innocentiam, ad salutaris verbi prædicationem, ad sacramentorum administrationem & bonorum operum exemplum pertinet: secundum ad disciplinam restituendam, ad mores purgandos, & iuris ecclesiastici ditionem, ad bonorum laudem & vindictam malorum sustinendam spectat. Vtrumque si præstiterint episcopi, satis illa, quæ sunt episcopalis muneris, videbuntur præstitisse & impleisse.

Debent autem ab episcopali domo (vt a capite reformatio incipiat) initia correctionis duci, vt illi, qui vel ad ministerium gubernaculi adsciti sunt, vel episcopo seruiunt, vel ad quæcumque domus & familiæ commoda pertinent, suo quisque gradu modestiam illam vita, moribus, habitu, pietate, conuersatione præ se ferant, quæ bene præpositum familiæ decent, vt a familia episcopali sumant ceteri exemplum domesticæ rei bene & laudabiliter tractandæ.

Qui ex eadem familia sunt & clericalem habitum deferunt, ex quibus pars maior episcopalis familiæ constare debet, præluceant reliquis virtute & integritatis ornamento: quod sæpe episcopi reuideant, recognoscant, emendent: putent vero maximum sibi fore ex hac parte ad reformationem impedimentum, si quod in aliis animaduernerint & corrigere voluerint, familiæ suæ, quam prius informare disciplina debuerant, obici vere possit.

Ac vt frequenter sacrum facere debent episcopi, nisi impedimento rationabili teneantur: ita dominicis & festis diebus ad veterum Canonum præscriptum ecclesiæ cathedrali, quoad fieri potest, deesse non debent, vt populus prælati benedictione & exemplo animatus, quam præscripserit prælatus pietatis & deuotionis regulam, & exemplo confirmarit, eam pie arripere & solícite sequi studeat; ac dum in choro diuinis episcopus interest, curet vt disposito rerum ordine nihil sit vel confusione turbatum, vel deordinatione inuersum.

Quod ad ministros ecclesiasticos & ecclesiarum ornatum pertinet, curent episcopi, vt in clero suo ex habitu ecclesiastico pietas, ex conuersatione sinceritas & innocentia colligatur, vt Christi bonus odor ita bene oleat, vt nihil omnino male oleat. Sit in vnoquoque gradu quædam con-

ditionis proportio; illa quidem par gradui, forma non dissimilis, vt qui totam inspexerint prouinciam, vnicam omnino videantur familiam videre, officiorum, & studiorum varietate distinctam, at vero vni patrifamilias subditam, & eisdem legibus conformatam.

Vt verbi Dei prædicatio, quod est vitæ spiritualis pabulum, fidei principium, bonorum operum fundamentum, præsentia episcoporum incrementum recipiat, & vberiores in singulos dies poenitentiae fructus in fideli populo ferat; statuimus per episcopos omnino (vbi fortasse non est) sedile in ecclesia suggestum prædicatoris e regione respiciens altiore aliquo gradu constitui: vbi episcopus cum suis canonicis superpelliceo indutis ad prædicationem audiendam sedeat. Prædicationi episcopus, si legitime impeditus non fuerit, quotidie intersit, & exemplum præbeat pietatis, ac deuotionis. Quia tamen ad clericalem statum pertinet, omnibus pietatis officiis ceteris antecellere, & prædicationi interesse: ac si sæculares sua sedilia pro prædicatione audienda, vel communia, vt magistratus, vel propria, vt priuatae personæ, in ecclesia habent, ecclesiasticos homines loco & sede carere in ecclesia, etiam extra chorum, cum non deceat, episcoporum diligentia proponimus & suademus, vt prope sedile proprium, quatenus fieri poterit, alterum apte constructum accommodent ad clerum recipiendum. Ex quo duo consequentur apud omnes magni aestimanda: primum erit, vt episcopo notum sit ex sola loci inspectione, an clerus ad prædicationem conueniat; vt si defecerit, opportune etiam prospiciat: secundum erit, vt populus, qui clerum prædicationes declinantem aliquando perspiciens scandali offensionem passus est, ipsius cleri emendatione & frequentia acrius ad imitationem incendatur.

Atque hoc ipsum ne suo fraudetur euentu, diligentia episcopi sustinendum decernimus; vt ante prædicationes clerum moneat, tardiores excitet, omnes, qui iusto carent impedimento, ad prædicationes adducat, pertinaciter inobedientes, vt respiscant aliquando, etiam coerceat: graue enim videri iure possit, dum reliqui ad verbum Dei audiendum solícite confluunt, si clericos videamus per vicos & plateas errare & sæcularibus rebus operam dare, ac nullius prouisione & decreto ad meliorem mentem reuocari.

ANNO
CHRISTI
1596.

Idem curandum monemus, cum festis diebus diuina celebrantur officia, vt omnes cleri ciuitatum (exceptis rectoribus parochiarum, quibus est animarum perpetua cura imposita: & iis, qui obligatione alicuius ecclesie tunc temporis obstricti sunt) nisi fuerint ex ipsis aliqui legitimo impedimento detenti, in ecclesiam cathedralem, seu collegiatam respectiue tam ad horas diurnas, & Missam conuentualem, quam ad vespervas conueniant: nihil enim potest videri absurdius, si secularis diuinorum officiorum tempore ecclesiam frequentent, clerici refugiant: illi Deum vel tacitis vocibus in ecclesia laudent, isti in viis, & publicis locis tempus vaniloquiis terant, & boni auersione scandalum prabeant.

Quod vt executione facili perficiatur, hortamur episcopos, vt illam rationem, qua ad rem fuerit accommodatior, ineant.

Non omittant episcopi seminaria inuisere, ac disciplinae, morum, & pietatis documenta, quibus puerilis aetas informatur, recognoscere, & adhibito canonicorum consilio, quos ad gubernaculi partem adsciuerunt, prospicere, vt fructus, qui a seminariarum erectione, & conseruatione percipitur, omnino non pereat. Seminarii clericos ad cathedralium ecclesiarum, aut etiam collegiatarum seruitium festis diebus adscitos non permittant officium deserere; aut occasione accedendi, & recedendi, per ciuitatem diuagari: sed modestiae, & ecclesiasticae disciplinae lege moderentur & contineant.

Doctrinae Christianae societates, & exercitationes aliquando visitari ab episcopis decet, vt vel auctoritate, vel praesentia rem tantam, qua alicubi difficultatem patitur propter patrum negligentiam, & petulantiam puerorum, omnibus prouehere studiis contendant. Quod si fuerint impediti, vicarios generales, aut etiam foraneos ad hanc visitationem dimittant, vt quod est Christianae fidei, ac disciplinae fundamentum, & certa ad omnem vitam cum virtute traducendam ratio, vigilantia, & sollicitudine episcoporum conseruetur, & certis praesidiis muniatur.

Congregationes casuum conscientiae singulis coram se mensibus haberi praecipiant, ad quas omnes curatos, & clericum ciuitatis aduocabunt, & renuentes compellent iu-

ris remediis, atque pro his proponi casus tempestiue, & clero per schedas denuntiari curent, ac decisiones a theologo, quem adsciuerint, super eorum singulis ferri mandabunt.

ANNO
CHRISTI
1596.

Ægrotantium visitationes, eorum præsertim, qui prælati præsentiam, aut benedictionem in extremo vitæ statu exposcunt, aut aliqua ratione possunt vel iniuriarum dimissione, vel rei alienæ restitutione, vel erratorum atrociorum absolutione ad bonum adduci, libenter episcopi suscipiant, & ex caritate obeant. Ad quod munus accedere æquum erit ad cohortandum, monendum, corripiendum, monendum studiose, vt animas Domino lucrifaciant; ne diuertant sermone ad humanas tricas, nisi necessitas compellat: orationis scopus in vnum Deum, & animarum salutem intento sermone dirigatur, & subsidia proponantur spiritualia, vt corporis ægritudo toleranter perferatur, quo Dei gloriæ seruire, & peccatorum maculas abstergere valeant; in quo abundet episcoporum caritas, & Christiana solertia.

Pauperum, & miserabilium personarum curam paternam gerant episcopi, ne destitutæ ab eo, qui communis debet esse pater, custodia & caritate, quæ sunt propria prælati munera, in mala varia, & duras incidant calamitates, nec sit, qui in volutabro miseriarum iacentibus manum admoueat, si episcopus non admouerit, & beneficentiæ Christianæ exemplum non dederit.

Ea est rerum humanarum inconstantia, & imbecillitas, vt nihil sit inter homines ita firmum, & munitum consensu, lege, natura, quod vanitati & casui non subiiciatur; nec potest cuiquam permanendi status præscribi, quin repentinæ instent & exoriantur causæ, exque cum ratione consentientes, vt discedere oporteat, & expediat. Idcirco licet episcopis residendi apud suas ecclesias, & in diœcesi, Concilii Tridentini decreto, & in grauissimo pontificiarum constitutionum præcepto necessitas imposita sit; cum tamen Christiana caritas, vrgens necessitas, debita obedientia, ac euident ecclesiæ, vel reipublicæ vtilitas suaserit, vt episcopi ab ecclesia, & diœcesi abesse cogantur, non illam ob causam contumaciæ redarguendi, si causas absentis probatas attulerint ad excusationem; quas, quia incer-

ANNO
 CHRISTI
 1596.

tis a rebus pendent, definire vel superuacaneum, vel incertum, & indefinibile putamus.

Quod ad causas absentia pertinet, id fiat, quod Tridentino Concilio sancitum & declaratum est; cuius dispositionem in omnibus declaramus seruandam & exequendam.

Qui incitiam laborant, & ambitiosa nobilium potentia nituntur, cum vel ad ordines, vel ad beneficia aspirant, commendatitias literas vndique collectas ad praesidium incitiae suae adsciscunt. Duo vero, quibus est occurrendum, efficere conantur, vt imperitiam his suis fulciant adminiculis, aut praelato liberam disponendi facultatem adimant, vel eundem in difficultates adducant. Idcirco statuimus, & declaramus omnes & singulos commendatitiarum literarum perquisitores, & praesentatores, siue ad ordines, siue ad beneficia aspirent, quandocumque pro praedictis commendatitias praesentarint, tunc temporis ad eadem, quae tum petunt, quamuis alias idonei essent, non promoveantur.

Capellae, & altaria de iure patronatus laicorum, incompta, & inculta, decet omni ratione ornari. Patronos autem episcopi iuris remediis compellant, & quae debent, omnino a parte sua impleant.

Praterea vigiliis sanctorum, & festorum dierum, quibus ieiunatur, praecedente vespere signo campanae intimitur populis ieiunii futuri obseruatio, vt ignorantiae praetextus excludatur. Quod episcopi parochis indicent omnino exequendum.

VI.

QUI curam animarum ex officio susceptam habent, rei debent, quam sustinent, quae singulis periclitatur momentis, praesentem operam dare; atque hi quidem vt corporali insistent residentia, ita piis debent conatibus vrgere, ne quid propter illorum iniuriam, aut nequitiam pereat, & reddendae rationis obligatione malum custodem obstringat. Debent curati meminisse, datos se populis mediatores inter Deum, & homines, vt sacra frequenter facere pro ecclesia sancta Dei, & populo sibi commisso non omissant; vt verbum Dei, cuius dispensatores facti sunt, inculcare animis fidelium non desinant; vt sacramenta petentibus vel ministrare, vel proponere, & suadere maxima diligen-